

EI

Sari Irni & Katariina Kyrölä

Viime kuukausien maailmanpoliittiset käänteet ovat monelle meistä näyttäneet katastrofaalisina, lähes apokalyptisina. Seksistisen ja rasistisen ehdokkaan, Donald Trumpin, valintaa Yhdysvaltain presidentiksi on kutsuttu jo termillä ”11/9”, verraten vaalipäivää 9. marraskuuta 2001 World Trade Centeriin kohdistuneeseen terroriiskuun, jota yleisesti kutsutaan termillä ”9/11”. Ei ole kysymystäkään siitä, etteikö sukupuoli olisi ollut yksi ratkaiseva tekijä vaaleissa (esim. Butler 2016), joissa ylivoimaisen pätevä demokraattisen puolueen naisehdokas Hillary Clinton hävisi valkoiselle liikemiehelle ja tosi-TV-tähdelle. Äänestyspaikoilta kerätyn otannan perusteella mustat ja muut ei-valkoiset äänestäjät kannattivat ylivoimaisesti Clintonia, kun taas Trumpia äänestivät ennen kaikkea valkoiset miehet – ja naiset (CNN Politics 2016).

Samaan aikaan pääministeri Juha Sipilää on verrattu Donald Trumpiin, erityisesti suhteessa valtaapitävien valkoisten heteromiesten väitteisiin omasta uhriudesta ja median harjoittamasta ajohajasta. Sipilän tunnepuhe, jolla hän paheksuu median esittämiä kysymyksiä muun muassa esteellisyydestään Terrafame-päätösten yhteydessä, ei olekaan vaarantonta äksyilyä, kuten mediatutkija Anu Koivunen (2016) huomauttaa: tutkivan journalismin oikeutuksen kyseenalaistaminen poliitikkojen taholta on erityisen ongelmallista, koska toimiva demokratia tarvitsee riippumatonta mediaa. Johtavan politiikan uhrituminen tutkivan journalismin äärellä vaikuttaa erityisen kyseenalaiselta tilanteesta, jossa sodan uhrien hätä esimerkiksi Syyrian Aleppossa

jatkuu entistäkin katastrofaalisempaan. Samaan aikaan Helsingin kaduilla turvapaikanhakijoiden Oikeus elää -mielenosoituksessa 3.12.2016 näkyi kylttejä, joissa toivottiin ”Älkää lähettäkö meitä kuolemaan”. Yhteen kylttiin oli piirretty rauhan- kyyhky ja siinä luki lisäksi ”Haluumme elää sovussa kanssanne” ja ”Emme tulleet rahan perässä”. Tässä tilanteessa jos koskaan huolellisen intersektionaalisen, valtasuhteet monipuolisesti huomioivan analyysin tarve on suuri.

Apokalyptisia tunnelmia kommentoi myös Mohawk-alkuperäiskansaan kuuluva politiikan ja antropologian tutkija Audra Simpson Sydneyssä, Australiassa 14.–17.12.2016 järjestetyssä Crossroads in Cultural Studies -konferenssissa. Simpson totesi luennollaan, että vaikka monille läsnäolijoille viime aikojen poliittiset tapahtumat Yhdysvalloissa ja Euroopassa voivat vaikuttaa maailmanlopun enteiltä, niin alkuperäiskansojen edustajien näkökulmasta kyseessä on pikemminkin kauhun arkipäivä ja yksi isku lisää sarjassa apokalyipsejä, joiden läpi on eletty. Simpson toi lisäksi esiin kirjassaan *Mohawk Interruptus: Political Life across the Borders of Settler States* (2014) esittämänsä ajatuksen siitä, että joskus ”vastustaminen” (*resistance*) tai ”kestäminen” (*resilience*) eivät ole oikeita sanoja kuvaamaan alistettujen poliittista toimintaa edes kestämissä olosuhteissa, sillä vastustamisen ja kestämissen ehdot määrittävät asuttajakolonialistisen vallan kautta. Esimerkiksi Pohjois-Amerikan alkuperäiskansojen allekirjoittamat sopimukset maista luopumisesta ovat päteviä ainoastaan asuttaja-

kolonialistisen logiikan kautta, eikä voida puhua suostumuksesta jos ei ole vaihtoehtoja. Simpson puhuu mieluummin kieltäytymisestä (*refusal*) ja suostumattomuudesta (*non-consent*), siitä kuinka sanotaan EI. Ei enää, ei nyt, ei tulevaisuudessa. Simpson sai Crossroads-konferenssissa aplodit, joille ei ollut tulla loppua. Meidän ei tarvitse sietää ja kestää. EI:ssä on voimaa. Hänen ajatuksensa veivät väistämättä pohtimaan myös Suomen kolonialistista menneisyyttä ja nykyisyyttä suhteessa saamelaisiin ja nykyiseen turvapaikkapolitiikkaan. Kenellä on oikeus määrätä sopimusten ehdot ja ruumiiden ja turvallisen elämän rajat?

Miten siis ilmaista tiukka EI? Mille silloin sanotaan KYLLÄ?

Näihin kysymyksiin ei voi olla muita kuin tilanteisia vastauksia. Vuoden 2016 Sukupuolentutkimuksen päivät järjestettiin Joensuussa marraskuun lopulla yhteistyössä Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seuran kanssa – teemalla Liikkuvuus ja sukupuoli. Teema ei olisi voinut olla ajankohtaisempi. Feminististen ja antirasististen tutkijoiden kokoontuminen samaan aikaan fyysisesti yhteen tilaan tuntui voimaannuttavalta. Toivoa on ja työtä paljon tehtävänä. Feminististen, antirasististen, queer-toimijoiden ja muiden kriittisten tutkijoiden ja aktivistien välinen yhteistyö ei ole tällä hetkellä vain tapa kestää vaan elinehto. Yhteisöt, yhteisöllisyyden osoitukset, yhteistyö ja solidaarisuus eri kriittisen ajattelun ja aktivismin muotojen välillä ovat nyt niitä asioita, joille haluamme sanoa KYLLÄ.

∞

Kieltäytymisen ja myöntymisen problematiikasta sekä vastarinnan mahdollisuuksista on kyse myös tämän numeron molemmissa artikkeleissa.

Henri Hyvönen tarkastelee artikkelissaan toistaiseksi vain vähän tutkittua aihetta, syömishäiriöön sairastuneiden miesten kokemuksia, ruumiillisuutta ja ymmärrystä omasta itsestä suhteessa maskuliinisuuden normeihin. Näin Hyvösen tutkimus tuo uuden näkökulman myös feministisiin syömishäiriötutkimuksiin, jotka ovat usein keskittyneet naiseen ja feminiinisyteen. Hyvönen pohtii, miten syömishäiriöksi ymmärretty toiminta voi mieheksi identi-

fioituvilla henkilöillä yhtäältä myötäillä hegemonisen maskuliinisuuden vaatimuksia vahvuudesta ja urheilullisesta ulkonäöstä. Toisaalta se voi myös olla tapa kyseenalaistaa hegemonisen maskuliinisuuden arvo ja tavoiteltavuus ja hakea toisenlaisia tapoja elää sukupuolittuneessa ruumiissa.

Anu Isotalo käsittelee artikkelissaan somalia-laistaustaisten naisten kokemuksia rasismista kaupunkitilassa ja pohtii naisten mahdollisuuksia vastarintaan. Isotalo kehittää erityisesti tilallista tulkintaa rasismista, mikä on tärkeää rasismin jatkuvan ja arkipäiväisen luonteen ymmärtämiseksi. Hänen mukaansa voidaan puhua tilallisesta valkoisuusnormista eli sukupuolittuneesta, epävirallisesta sosiotilallisesta kontrollista, joka rajoittaa rodullistettujen – tässä tapauksessa naisten – kaupunkitilassa liikkumista. Yksi keskeinen huomio Isotalon artikkelissa koskee sivusta seuranneiden valkoisten kanssaihminen suhtautumista: yhdessäkään hänen tutkimuksessaan esille tullessa tapauksessa paikalla olleet eivät puuttuneet näkemäänsä rasismiin.

Suomalaisen itsenäisyyspäivän 2016 tienoilla mediassa ja kriittisissä kannanotoissa oltiin laajalti huolissaan natsien ja rasistien marssimisesta ja aiempaa suuremmasta näkyvyydestä kaupunkitilassa. Tämän ohella on tärkeää huomioida myös Isotalon tutkima arkipäiväisempi, julkisilla paikoilla tapahtuva häiriötön rasismi. Vaikka tutkimukseen osallistuneet naiset pystyivät tekemään vastarintaa, välillä hyvin onnistuneestikin, on todettava Isotaloa myötäillen: vastarinta ei voi olla vain rasismia ja muuta syrjintää ja häirintää kokevien vastuulla. Myös tilallisiin valkoisuusnormeihin helposti sujahtavien ja muiden normatiivisissa maisemissa ”erottumattomien” on tehtävä osuutensa muutoksen mahdollistamiseksi.

∞

Näin vuoden 2016 päättyessä haluamme kiittää kaikkia lehteen kirjoittaneita ja lehden toimituskuntalaisia lämpimästi työstänne ja onnistuneesta yhteistyöstä kanssamme Turun toimituskunnan ensimmäisenä vuonna. Haluamme myös kiittää nimettöminä säilyviä refereita arvokkaasta panoksestanne, jota ilman lehteä ei olisi olemassa.

Vuonna 2017 lehdessä ilmestyy kolme teema-

numeroa: vuoden ensimmäinen numero käsittelee *trans- ja intersukupuolisuuden tutkimusta*, toinen numero *luontokulttuureja* ja kolmas numero *tyttötkimusta*. Teemanumeroissakin voidaan julkaista teemojen ulkopuolisia artikkeleja ja muita tekstejä, mikäli niiden sivuilla on tilaa, ja vuoden 2017 viimeinen numero on avoin kaikille aiheille. Haluamme siis kannustaa tarjoamaan lehden monenlaisia ja monipuolisia sukupuolentutkimuksellisia ja feministisiä tekstejä jatkossakin!

Jos suunnitelmamme tulevalle vuodelle kuulostavat kiinnostavilta, voit tehdä lehden vuositulauksen osoitteessa:

<https://sukupuolentutkimus.fi/sukupuolentutkimus-lehti/tilaukset/>

Yhteisö ja yhteistyö ovat äärettömän tärkeitä kantavia voimia erityisesti tilanteissa, joissa toiminnan mahdollisuudet tuntuvat kapenevan. Toivomme, että *Sukupuolentutkimus–Genusforskning*-lehti voi tarjota nyt ja tulevaisuudessa yhden tällaisen yhteisön ja yhteistyön tilan eri alojen feministisille toimijoille ja tutkiville aktivisteille.

Turussa 22.12.2016

Sari Irni ja Katariina Kyrölä

KIRJALLISUUS

Butler, Judith (2016) A Statement From Judith Butler. *e-flux conversations* 9.11.2016. <http://conversations.e-flux.com/t/a-statement-from-judith-butler/5215> (haettu 19.12.2016).

CNN Politics (2016) *Election 2016. Exit Polls*. 23.11.2016. <http://edition.cnn.com/election/results/exit-polls> (haettu 19.12.2016).

Koivunen, Anu (2016) Ylen riippumatonta asemaa on suojeltava poliittiselta painostukselta. *Politiikasta.fi*. 30.11.2016. <http://politiikasta.fi/ylen-riippumatonta-asemaa-suojeltava-poliittiselta-painostukselta/> (haettu 20.12.2016).

Simpson, Audra (2014) *Mohawk Interruptus. Political Life across the Borders of Settler States*. Durham: Duke University Press.